

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

*Северинов О.В., к.е.н., доцент,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

Питання охорони праці досить відповідальне та потребує детального вивчення як із сторони держави, так із сторони суб'єктів трудових правовідносин. Доведено, що відсутність нещасних випадків на робочому місці впливає на професійну активність працюючих, на стан соціально-психологічного клімату в колективі та на ефективність роботи всього підприємства в цілому. Значення охорони праці для підприємства має економічне підґрунтя – висока продуктивність праці, економія витрат на оплату лікарняних, витрат на відшкодування шкоди, завданої життю і здоров'ю працівника нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням тощо. За розрахунками Німецької ради підприємців наслідки нещасних випадків коштують у 10 разів більше, ніж витрати на заходи і засоби щодо їх попередження. В Україні ця різниця ще більша [1].

Державною службою України з питань праці щодо стану виробничого травматизму за 2020 рік показали на проблеми, які й досі існують. Зокрема, серед основних причин нещасних випадків було виділено організаційну причину, яка до того ж є найбільш поширеною для нещасних випадків зі смертельним наслідком — 48,7%. Мається на увазі, перш за все нехтування працівниками вимог та інструкцій з охорони праці та посадових інструкцій, порушення правил безпеки та технологічного процесу. Друге місце посідають психофізичні, техногенні, природні, екологічні та соціальні причини — 45,3%, а на третьому місці технічні — 6%. Загалом у червні від початку 2020 року стан виробничого травматизму різко зріс у порівнянні з показниками попередніх років. Згідно з даними, отриманими у грудні 2020 р. на підприємствах і в організаціях виробничі травми отримали 6121 особи, зокрема 653 — смертельні [2].

В той же час в науковій літературі виокремлюють причини низького рівня організації охорони праці в Україні. Це проблеми на рівні держави, роботодавця і на рівні працівника. Отже, на державному рівні визначено наступний перелік недоліків у роботі державних структур: відсутність розробленої державної політики в галузі охорони праці і стимулюючої системи щодо безпечної праці; неефективне галузеве та регіональне управління питаннями охорони праці; відсутність достатніх інвестицій у виробництво та охорону праці; хронічне недофінансування національних, галузевих, регіональних програм поліпшення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища; недостатнє забезпечення нормативно-правовими актами з охорони праці, тощо.

На рівні роботодавця можна впевнено сказати, що основними причинами низького рівня організації охорони праці є: спрацьованість засобів виробництва; недостатнє фінансування роботодавцями заходів з охорони праці;

відсутність фінансування підготовки фахівців з охорони праці, відсутність на підприємстві чіткої організації охорони праці [3; 4].

Щодо причин на рівні працівника, то можна виділити наступні: незадовільний рівень технологічної самодисципліни; неадекватне мислення і ставлення до питань безпеки учасників трудового і виробничого процесу; низький рівень підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів з питань охорони праці, тощо.

Вирішення зазначених проблем в управлінні та організації охорони праці суб'єктів підприємництва в Україні можливе за умови удосконалення нормативно-правової документації застосування штрафних санкцій за порушення законодавства про охорону праці; контролю центральними органами виконавчої влади заходів з підвищення ефективності наглядової функції; формування програми підготовки службовців-інспекторів з питань охорони праці, враховуючи введення інтегрованої системи управління безпекою підприємства, яка дозволяє сформувавши цілісну систему управління професійною, промисловою та екологічною безпеки з меншими витратами.

Література:

1. Охорона праці: навч. посіб. / З. М. Яремко, С. В. Тимошук, О. І. Третяк, Р. М. Ковтун ; за ред. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 69 с. URL: www.franko.lviv.ua/faculty/.../ohorona%20praci_chastyna%20I.pdf (дата звернення: 27.10.2021).

2. Звіт фонду соціального страхування України. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань за 2020 рік URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/974800> (дата звернення: 27.10.2021).

3. Романів Л. В., Бабух І. Б. Охорона праці в Україні: проблеми, досвід, перспективи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 4(108). С. 222–228.

4. Костенко О. М., Лапенко Т. Г., Дрожжана О. У. Стан охорони праці в Україні на сучасному етапі. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua>: (дата звернення: 06.11.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

*Тимошенко Д.В., к.е.н., доцент,
Ожга Г.-Ю.М.*

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Адаптація діяльності підприємств до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі потребує системи взаємопов'язаних поглядів і підходів до раціонального і ефективного управління стратегічним розвитком підприємства.

Забезпечення раціонального і ефективного господарювання на